Norsvin

Informasjon til nye foredlingsbesetninger

Innhold

Kort om grunnleggende avl 2
Gjeldene avlstiltak 2
Registrering av data 2
Defekter 2
Helse 2
Tappeliste og sædbestilling 3
Øremerker, merking og innsending av øreprøver 4
Genotyping 4
Rånetest 5
Stjernekull 5
Bestilling av råner til test 5
Vaksinering av testråner som leveres til Delta 6
Krav til testråner 6
Inntransport av testråner til Delta 7
Felttest 7
Eksteriørbedømming 7
Krav til framfôring av purker og råner 8
Unike puljenummer 8
Purkeseleksjon 9
Omsetning av livdyr 9
Breedingweb 9
Avlsbesetningsoppgjøret 9
Egenskaper som inngår i foredlingsbesetningsoppgjøret og vektingen av disse 10
Kåring av beste eliteråne 11
Egen hjemmeside for Norsvins avlsbesetninger 11
Utbetaling av kompensasjon 12

Kort om grunnleggende avl

Forutsetninger for å kunne avle på en egenskap:

- må være variasjon (må kunne måles/registreres)
- en del av variasjonen må være genetisk
- registreringene av egenskapen må være nøyaktige

Avlsverdien sier noe om hvor godt dyret er, dvs. hvor godt forventer vi at *avkommet* blir?

Avlsverdi og seleksjonsverdi er tilnærmet det samme, men seleksjonsverdien inkluderer i tillegg en slektskapsverdi som er vektet 15 %. Det vil si at seleksjonsverdien hensyntar slektskap mellom dyr og innavl. *Foredlingsbesetningene skal bruke seleksjonsverdien ved all seleksjon, formeringsbesetningene skal bruke avlsverdi.* Unngå å ha kjepphester i seleksjonen, men benytt seleksjonsverdien!

Gjeldene avlstiltak

- Genotyping av purker og råner
- Rånetest inkludert CT-skanning og eksteriørbedømming
- Felttest inkludert veiing, registrering av spenekvalitet og eksteriørbedømming av purker
- Registreringer på individnivå som gjøres av produsenten selv (i Ingris og/eller ToNo)

Registrering av data

Foredlingsbesetningene gjør en rekke pålagte registreringer på ***individnivå***. Registreringene gjøres i Ingris og/eller ToNo. Alle registreringene er listet opp i et eget dokument «Avlstiltak og registreringer for landsvin/duroc foredlingsbesetninger» og enkelte registreringer er nærmere beskrevet i egne protokoller. Eksempler på registreringer er: spedgristap, kullutjevning, veiing ved tre ukers alder, antall spener, sykdom og defekter, hold og skuldersår, veiing inn i slaktegrisavdeling, bingeregistrering og dødelighet i slaktegrisperioden. Registrering av data er en viktig del av det praktiske avlsarbeidet og må gjøres nøyaktig. God datakvalitet er en forutsetning alt avlsarbeid. Det gir riktige arvbarheter, som igjen er grunnlaget for å utvikle egenskaper og skape avlsframgang.

Defekter

Foredlingsbesetningene skal registrere alt av defekter på individnivå. Hvis en råne er registrert med defekt, blir ikke rånen genotypet og dermed vil den heller ikke være aktuell for seleksjon.

Ristere

Råner i stjernekull som er «ristere» skal ikke registreres med defekt i Ingris. Dette kan grisen vokse av seg og dermed kan rånen være aktuell som testråne. Dersom rånen fortsatt rister ved tidspunktet for levering til test, skal den derimot ikke sendes.

Hjernebrokk

Eventuelle tilfeller av hjernebrokk skal registreres med defektkode 15 i Ingris evt. i ToNo. Det er viktig at alle tilfeller av hjernebrokk registreres slik at vi får oversikt over omfanget og eventuelle genetiske sammenhenger. Vi ønsker også at det blir tatt vevsprøve av eventuelle grisunger med hjernebrokk. Kontakt Norsvin hvis dere har spørsmål om hvordan dette gjøres.

Helse

Helsetjenesten for Svin (HT svin) er en del av Animalia. Det er HT Svin som har ansvaret for overvåking av helsestatusen i avlsbesetningene. På hjemmesiden til HT-Svin er det mye nyttig informasjon som det er viktig å gjøre seg kjent med. Hjemmesiden til HT-Svin finner du her: animalia.no/no/Dyr/svin/

«Helse- og hygienereglementet for foredlings- og formeringsbesetninger» gjelder for foredlingsbesetningene og er utarbeidet av samarbeidsrådet for Helsetjenesten for Svin (HT Svin). Helse- og hygienereglemente finner dere her: 2025-helse--og-hygienereglement-for-foredlings--og-formeringsbesetninger_gjeldende.pdf

Foredlingsbesetningene skal ha en årlig besetningsgjennomgang som gjøres av slakteriets veterinærkonsulent sammen med Norsvins avlskonsulent.

Hvert tertial skal avtaleveterinæren (veterinæren tilknyttet besetningen) foreta en klinisk inspeksjon av alle dyr, gjennomgang av helsekort, resepter, medisinbruk, sjukdomsregistrering osv. Dette tertialbesøket skal veterinær fakturere direkte til Norsvin. Rapportering fra besetningsbesøk og helsestatusen i besetningen dokumenteres i Helsegris-systemet. Både HT-Svin og produsenten selv skal ha tilgang til Helsegris. Hvem som skal dekke kostnadene for besetingsovervåkingen er beskrevet i Helse- og hygienereglementet.

Velferdsgrissystemet for avlsbesetninger inkluderer 4 moduler: Helsegris, Velferdsgris, Avlsbesetning, SPF.

Vaksinasjonsrutiner for testråner som skal leveres til Delta
Råner som skal leveres til rånetest skal vaksineres mot transportsyke (2 ganger) og Circovirus (1 gang). Vaksinene skal forhindre at rånene blir syke ved ankomst til rånetesten. Første transportsykevaksine kan gis tidligst gis etter avvenning, og så fort man har fått beskjed om at rånen er bestilt til test. Circovaksinen bør gis innimellom vaksinene for transportsjuke. Vaksinasjonsrutinene for testråner er beskrevet under avsnittet «rånetest».

Tappeliste og sædbestilling

Foredlingsbesetningene bestiller elitesæd ut fra tappelista som gjelder for den aktuelle perioden. Tappelista ligger på «Min Side» under fanen sædbestilling. Tappelista viser hvilke eliteråner som tappes de ulike dagene over en 14 dagers periode. Bestilling av sæd gjøres på nett via «Min Side».. NB! Vær oppmerksom på bestillingsfristene!

Ved bestilling av elitesæd på Min Side, skal det *ikke* leges inn totalt antall doser pr råne, f.eks. 6 doser, men heller 3 doble doser (eller evt. 2 triple doser). Det er lagt inn en automatisk rutine (algoritme) for en mest mulig rettferdig fordeling av sæddosene. Siden fordelingen vil skje automatisk, er det ikke mulig å legge inn merknader ved bestilling. I stedet kan dere velge blant flere alternativer dersom dere ikke får doser etter rånen dere har bestilt. Dere vil også få valget «ingen alternativ» og «beste alternativ». Det siste *«beste alternativ»* er det vi anbefaler dere å bruke da dette valget vil ta høyde for tidligere brukte råner i besetningen og sende de beste rånene som er tilgjengelig. Fordelingsrutinen som brukes inkluderer alle testråneleverandører, og tar blant annet hensyn til størrelsen på besetningen (antall kull per år). Dersom dere i en periode inseminerer flere purker enn normalt, er det viktig at vi får beskjed om omfanget av dette, slik at vi får registrert dette og at det tas hensyn til det når sæddosene fordeles!

Bestillingsfrist for sæd for landsvin foredling: kl. 07.30. Da starter man med fordeling av sæddosene for *landsvin eliterånene*. Det er mulig å legge inn bestilling etter dette klokkeslettet også, men det reduserer sjansen på å få råneønsker oppfylt.

Bestillingsfrist for sæd for duroc foredling: kl. 08.00. Da starter fordelingen av sæddosene. Denne fristen gjelder både levering med budbil, buss og post.

I tidsrommet mellom kl. 09.00 og 10.00 er det svært travelt i distribusjonen og det kan derfor være vanskelig å nå gjennom på telefon.

Betingelser, priser, kontaktopplysninger osv. kan man lese mer om på Norsvins hjemmeside: Semin - Norsvin. Landsvin foredling har egen rabatt på elitesæden, i tillegg til medlemsrabatt.

Seminstasjonen Alfa er ca. 400 kvm og det er plass til 300 råner. Det er kapasitet på 500 000 sæddoser i året. Svein Erik Stavne og Stian Risbakken betjener telefonen. Budbilen går kl. 09.00 (75 % av distribusjonen av sæd skjer med budbil).

Øremerker, merking og innsending av øreprøver

Foredlingsbesetningene skal bruke egne øremerker, Caisley øremerker, og merke alle levendefødte smågris i kullet. Ved isetting av Caisley øremerker, tas det automatisk en DNA-prøve (øreprøve) ved at en flik av øret havner i prøverøret. Prøvene samles i små plastposer som legges i egne konvolutter og sendes til BioBank. En returetikett «ekspress over natt» klistres på konvolutten som leveres til nærmeste innleveringssted så raskt som mulig, fortrinnsvis på mandager. Øreprøvene benyttes for genotyping. Øremerker, merketang, plastposer, konvolutter til BioBank og returetiketter fås ved henvendelse til Norsvin.

Det er svært viktig at øreprøvene blir sendt til BioBank så raskt som mulig etter grising for at genotyperesultatet skal foreligge i tide. Innsending av øreprøver skal skje ukentlig (på mandager) så lunge man har grising. Bestilling av testråner gjøres så fort genotyperesultatet foreligger, i praksis når rånen er 4-5 uker gammel. Råner fra stjernekull må derfor holdes ukastrerte fram til genotyperesultat foreligger og bestillingen av testråner er gjort. Eventuelt salg av småpurker må heller ikke skje før genotyperesultatet foreligger.

Dersom det av ulike årsaker blir behov for å ta en ny vevsprøve, gjøres dette ved å sette i et Caisley erstatningsmerke. Disse fås ved henvendelse til Norsvin. Nummeret på Caisley-merket som benyttes må registreres i ToNo-testen «DNA_SAMPLE». Dette må gjøres for å kople rett individnummer til nummeret på erstatningsmerket som benyttes. Øreprøven sendes inn på samme måte som for de øvrige vevsprøvene. Det kan være lurt å ha liggende noen erstatningsmerker i besetningen dersom noe skulle oppstå.

Det finnes en egen protokoll for vevsprøvetaking som ligger ute på hjemmesiden til avlsbesetningene. Den kan også fås ved henvendelse til avlsavdelingen.

Genotyping

Ca. 75 % av purkene fra de antatt beste kullene i hver besetning genotypes, Alle råner fra stjernekull genotypes. Foredlingsbesetninger som nylig har lagt om til SPF eller er nye, vil få 100 % genotyping av purkene fra første grisingsdato etter at de har lagt om til SPF, og to år fram i tid.

BioBank mottar øreprøvene fra foredlingsbesetningene og disse skal være registrert inn i databasen på fredager. På mandag gjøres bestillingen av genotyping ut fra det som ligger registrert i databasen i BioBank. Bare råner med avlskode AA og som er mellom 7-21 dager gamle, blir bestilt.

Man kan følge statusen på genotypingen og om genomavlsverdien er inkludert i seleksjonsverdien i flere rapporter i Breedingweb. Kolonnen heter «GS-kode» og kan ha følgende statuser:

Kode	Beskrivelse
0	Ingen øreprøve registrert (hos BioBank) eller det må tas ny øreprøve
1	Øreprøven er registrert mottatt hos BioBank

2	Øreprøven er bestilt/genotypes
3	Genotypen er inkludert i noen avlsverdier
4	Genotypen er inkludert i alle avlsverdier

Beskrivelse av alle rutinene i forbindelse med genotyping er beskrevet i «Protokoll for vevsprøvetaking».

Rånetest

Hensikten med rånetesten er å skaffe data for viktige egenskaper for å oppnå størst mulig avlsmessig framgang. De beste rånene etter avsluttet rånetest blir overført til seminstasjonen Alfa og blir neste generasjons eliteråner. De nest beste rånene etter rånetest blir tilgjengelig for eksport.

Testkapasiteten på Delta er 5000 testråner pr år.

Testperioden i rånetesten er fra 40-130 kg. Rånene står ca. 108 dager i test. I testperioden registreres det data for egenskapene tilvekst, fôrforbruk og fôreffektivitet ved bruk av Fire-stasjoner. I tillegg blir det gjort en rekke andre registreringer, blant annet for rødming/stress og halebiting. Mot slutten av testperioden blir alle rånene eksteriørbedømt, det blir registrert spenekvalitet og de blir CT-skannet. I tillegg blir det gjennomført kjøttkvalitetsanalyser av råner som går til slakt.

De beste rånene etter rånetest, blir sendt til Alfa, seminstasjonen, og blir neste generasjons eliteråner. De nest beste rånene blir eksportkandidater eller går til slakt. I Breedingweb kan man følge rånene som leveres til Delta, og se hvordan de presterer.

Stjernekull

Senest en uke før forventet grising velges de beste kullene ut til genotyping og får tildelt stjerner, dvs. de får betegnelsen «stjernekull». (Ca. 50 % av de beste landsvinkullene og 80 % av de beste durockullene velges ut). Det er fra stjernekullene det bestilles testråner og det er derfor viktig å holde alle råner fra stjernekull ukastrert fram til kullet er genotypet og kullet er vurdert for inntak til test. At et kull er stjernekull, behøver ikke nødvendigvis bety at det blir bestilt testråner fra kullet, men at kullet er interessant for vurdering til bestilling av testråner. Stjernekullene kan få tildelt fra 1 til 3 stjerner:

- 3 stjerner: de aller beste kullene fra hver far
- 2 stjerner: de «nest beste» kullene fra hver far
- 1 stjerne: manuelt tildelt av seleksjonsanvarlig

Oversikt over hvilke kull som er stjernekull (kull hvor rånene ikke skal kastreres) finner man i rapporten «Stjernekull» under fanen «Grising» i Breedingweb.

Bestilling av råner til test

Bestilling av råner til test skjer så snart genotyperesultatene foreligger og er inkludert i seleksjonsverdien. Bestilling av testråner skjer normalt på søndag kveld eller tidlig mandag og det vises umiddelbart i Breedingweb hvilke råner som er bestilt.

Hvilke råner som er bestilt til rånetest, vises i rapporten i Breedingweb: «Bestilte råner til Delta». Så fort man får oversikt over hvilke råner som er bestilt, må man starte vaksineringen av rånene som skal leveres til test. Her har man relativt kort tid på seg for få satt de nødvendige vaksinene før rånene skal leveres. Det er derfor viktig å følge med på rapporten «Bestilte råner til Delta» etter at man har sendt inn øreprøvene til BioBank.

Vaksinering av testråner som leveres til Delta

Alle råner som skal leveres til test skal være vaksinert mot transportsjuke og Circovirus i forkant av levering. Man må starte vaksineringen så fort testrånen er bestilt og kullet er avvent. Norsvin anbefaler følgende vaksineringsregime:

Vaksinering mot transportsjuke (Porcilis Glässer):
To vaksineringer med 2 ukers mellomrom. Første vaksine gis ved avvenning, ca. 5 ukers alder. For at smågrisene skal være godt nok beskyttet, skal siste vaksine optimalt sett gis 2 uker før transport til Delta. I mange tilfeller er dette vanskelig å rekke, men uansett må siste vaksine senest gis 2 dager før hentedato/transport.

Vaksinering mot Circovirus (Ingelvac Circoflex, eventuelt Circovac):
Én vaksinering minst to uker før transport til karantenen. Circo-vaksinen kan gi en reaksjon hos grisen og bør derfor ikke gis samtidig med andre vaksiner. Vaksineringen mot Circovirus kan gjerne gjøres *mellom* første og andre vaksinering mot transportsyke.

All vaksinering skal registreres i Ingris, under «Merka smågris». Bruk diagnosekode **722 -** forebyggende vaksine mot transportsjuke og **723 -** forbyggende vaksine mot Circovirus. Kontakt Ingris Brukerstøtte ved spørsmål om registrering.

Kostnaden for vaksinering av testråner kompenseres av Norsvin ved at det utbetales et årlig beløp. Dersom veterinær ikke tillater at besetningseier selv setter vaksinene på testrånene, kan besetningseier viderefakturere Norsvin for arbeidstimene veterinæren bruker til dette. Dette må i så fall dokumenteres.

Krav til testråner

For å levere en råne til test, må følgende krav være oppfylt:

- Rånen skal være bestilt i Breedingweb.
- Rånene skal ha hentedato i Breedingweb.
- Rånen skal være vaksinert i henhold til gjeldende krav.
- Rånen skal være merket med tattoonummer i *høyre* øre.

Råner med utstikkende brystbein (og byll som følge av dette) kan leveres til test, men avhenger av størrelsen på byllen. Dyrevelferdsmessige hensyn vil alltid gå foran.

Rånen skal <u>ikke</u> sendes til test dersom den:

- ikke har to testikler
- har kul/betennelse (større enn 3 cm i diameter) i og ved navleområdet.
- har en defekt
- er syk eller skadet
- er halebitt eller er halebiter
- er under 15 kg – i tilfeller der rånene er nær 15 kg, ta kontakt med Anette Westad Karterud for vurdering.
- har ekstremt unormalt eksteriør
- for duroc: har hvite flekker (gjelder ikke på selve klauven)

Rånen *<u>avvises</u>* ved mottak på Norsvin Delta dersom:

- den ikke tilfredsstiller kravene ovenfor
- det mangler grunnlagsdata fra Ingris (ørenummer, riktig mor og far, vekt og antall spener ved treukersregistrering).

Dersom testrånen ikke oppfyller kravene, blir den avvist ved mottak og det blir ikke utbetalt kompensasjon for rånen.

Inntransport av testråner til Delta

Norsvin kjører inn testråner fra foredlingsbesetningene regionvis, noen steder ukentlig, andre steder annenhver uke. Det er faste kjøreruter. Ansvarlig på Delta setter opp hentedato for testrånene ut fra estimert vekt på rånen og ruta for inntransport. Hentedatoen kommer opp i rapporten "Bestilte råner til Delta" i BreedingWeb. Avvik fra de faste kjørerutene kan forekomme ifm høytider og helligdager. I slike tilfeller informerer Norsvin besetningene om dette.

Når testrånene hentes hos foredlingsbesetningene, blir de satt inn i karantenen «Dalfarmen». Her blir de stående i ca. 2 uker før de overføres til rånetesteststasjonen Delta. På Dalfarmen blir rånene testet for APP.

Inntransport fra regionene skjer normalt som følger:

- I Østlandsregionen (Innlandet og sørover inkl. Østfold og Vestfold/nordre deler av Telemark) hentes det råner hver uke ved behov.
- I andre regioner:
  <u>Oddetallsuker:</u>
  Onsdag: Trøndelag
  <u>Partallsuker:</u>
  Onsdag: Rogaland og Vestland

Felttest

Felttesten (T-End) avslutter testperioden for purkene og foregår ute i foredlingsbesetningene. Hver foredlingsbesetning har en avlskonsulent som har ansvar for å følge opp besetningen. Det er avlskonsulenten som er ansvarlig for å utføre felttesten, men det skal alltid være med en person fra foredlingsbesetningen. I felttesten samles det inn data for egenskaper som inngår i avlsarbeidet og i avlsmålet. Felttesten skal sikre sammenlignbare resultater fra purkene i foredlingsbesetningene for å oppnå størst mulig avlsmessig framgang.

Følgende krav må være oppfylt for at purkene skal bli testet:

- Må ha fullstendig slektskapsopplysninger i PigBase
- Vekten må være i intervallet 50-200 kg
- Alder må være i intervallet 100-300 dager

Felttesten omfatter veiing og eksteriørbedømming av purker ved ca. 150 dagers alder, og eventuelle defekter registreres. Purkene vurderes for 12 eksteriøregenskaper, inkludert spenekvalitet. Spenekvaliteten er det produsenten selv som sjekker mens purka står i vekta.

Felttesten i praksis er en todelt test: en del foregår i vekta og en del utenfor vekta. I vekta registrerer avlskonsulenten vekt, mens produsenten sjekker spenekvaliteten og fanger opp eventuelle andre avvik, som for eksempel brokk. Spenekvaliteten sjekkes ved å telle eventuelle inverterte spener og eventuelle unormale spener (dersom invertert spene, registreres denne som både invertert *og* unormal). Etter at purka har vært i vekta foretar avlskonsulenten eksteriørbedømming av purkene.

Eksteriørbedømming

Purkene vurderes og bedømmes for følgende 12 eksteriøregenskaper.:

- Kode frambein

- Kne frambein
- Vridde koder frambein
- Kode bakbein
- Vridde koder bakbein
- Understilthet
- Bevegelse
- Rygg/overlinje
- Innerklauv
- Halebiting
- Ørebiting
- Spenekvalitet (gjøres av produsenten selv mens grisen står i vekta)

Resultatene fra felttesten er tilgjengelige i Breedingweb dagen etter måling.

Selv om avlskonsulenten er ansvarlig for å utføre felttesten, skal det alltid være med en person fra besetningen. Besøkene tilpasses puljedriften i den enkelte besetning, hver 7. uke i en besetning med 7 ukers puljedrift. Felttesten kan utløse brunst, så besøket av avlskonsulenten bør tilpasses slik at det passer inn i puljeplanen. Ideell alder for måling er 144 dager, det vil si ca. 7 uker før ønsket inseminering. Dersom tilveksten er svært god, kan det være nødvendig å måle 3 uker tidligere, ved 123 dagers alder. Det er viktig at purkene ikke stresses mellom brunststimuleringene. Avlskonsulenten skal i tillegg til å utføre felttest, drive avlsrådgivning, være en diskusjonspartner og er et viktig bindeledd mellom foredlingsbesetningene og Norsvin. *Bruk avlskonsulenten deres aktivt!*

Krav til framfôring av purker og råner

Alle purker skal fôres fram, eventuelt *minimum* 3 purker i *gjennomsnitt* per kull etter tidlig genotyping. Dette skal i så fall skje etter avtale med Norsvin. Det må alltid beholdes noen ekstra purker fram til måling for å være sikker på å ha minimum 3 purker i kullet ved måling. Purkene med høyest seleksjonsverdi fôres fram til måling. Alle framfôra purker skal måles. NB! Det er viktig å unggrismåle et jevnt antall ungpurker pr pulje, selv om antallet purker varierer fra pulje til pulje.

Eventuelt salg av småpurker må ikke skje før genotypene er klare. Dersom man selger småpurker, er det derfor viktig at øreprøvene blir sendt til BioBank så raskt som mulig for at genotyperesultatet skal foreligge i tide. Når genomavlsverdien er med inn i seleksjonsverdien, kan purkene sorteres etter seleksjonsverdi og småpurkene med lavest verdi, kan selges. Man må være nøye med å melde ut all spedgrisdødelighet raskt for å unngå at det genotypes døde dyr. Småpurker som selges må meldes ut i Ingris med utdato og utkode 14=solgt som smågris. Purker som selges til formeringsbesetningene skal være fra selektert materiale, dvs. være unggrismålt. Det er de nest beste purkene, etter man har rekruttert til egen besetning, som skal selges til formeringsbesetningene.

Alle purker som selges, blir avlivet eller på annen måte ikke lenger er i besetningen, må meldes ut. Dette gjelder også etter avvenning. Dette fordi man i avlsarbeidet jobber med å redusere dødelighet, også i slaktegrisperioden, og fordi alle dyr i besetningen skal kunne gjøres rede for.

Unike puljenummer

I Ingris skal alle puljene ha **unike puljenavn**. Det er viktig å ha korrekte puljenavn fordi puljene brukes inn i avlsverdiberegningen. Puljenummer til mor skal følge avkom. Puljene registreres med årstall og forventet grisingsuke: ÅÅUU, eventuelt med puljenummeret bak: ÅÅUUP. Puljenavnet skal ikke inneholde verken bindestrek, skråstrek eller andre spesialtegn. Eksempel: Hvis en pulje har forventet grising i uke 2 i 2027, blir da navnet på pulja 2702. Om dette for eksempel er pulje 1, blir navnet på pulja 27021, hvis man ønsker å ha med puljenummeret i navnet.

Purkeseleksjon

Seleksjon av purker til videre avl gjøres etter unggrismåling og så sent som mulig siden seleksjonsverdiene oppdateres daglig. Antallet purker som selekteres vil variere fra pulje til pulje. Purkene med høyest seleksjonsverdi tas med videre til rekruttering, men ta også hensyn til slektskap.

Ved seleksjon skal man:

1. Rangere alle aktive purker etter seleksjonsverdi
2. Dernest se på rangvariabler

Etter måling har man en forventning om ca. hvor mange purker man skal ha med inn i neste pulje. I Breedingweb finnes det flere rapporter til hjelp ved seleksjon, blant annet en rapport som sammenligner de unggrismålte purkene opp mot de aktive purkene i puljene. Rapporten finnes under fanen «Framfôring» og heter «NOR Seleksjonsliste, ungpurker og aktive purker».

Omsetning av livdyr

Det er slakteriene som har ansvaret for omsetning av livdyr. Alt salg skal registreres i Ingris.
Ved salg av småpurker, melder man ut ved å bruke kode 14 - solgt som smågris. Når dere bruker denne koden, trenger dere ikke å registrere mottaker.

NB! Ved salg av purker til konvensjonelle formeringsbesetninger må disse vaksineres mot APP. Hvis disse purkene blir testet i besetningen etter at de har fått APP-vaksine, vil disse purkene få påvist APP!

Breedingweb

Breedingweb er et verktøy til hjelp i det praktiske avlsarbeidet og viser avlsdata for egen besetning, blant annet:

- Status på genotyping og genotyperesultater
- Oversikt over stjernekull og bestilte råner til test
- Resultater etter felttest (unggrismåling)
- Seleksjonslister, rangeringslister
- Avlsbesetningsoppgjøret (rangering av besetningene for ulike egenskaper)

Bruk denne koblingen for å komme inn på Breedingweb: https://breedingweb.topigsnorsvin.com/. Brukernavn er epostadressen din. Passord får du tilsendt fra Topigs Norsvin første gang, siden kan du administrere dette selv. Det kan være lurt å legge nettadressen til «favoritter» i nettleseren slik at du har Breedingweb tilgjengelig til enhver tid. Gi beskjed hvis du trenger hjelp til dette.

Man kan enten benytte ferdig definerte rapporter eller man kan lage seg personlige rapporter som inneholder de dataene man selv ønsker å følge med på. Det er laget egne rapporter tilpasset norske avlsbesetninger. Disse er merket med NOR foran rapportnavnet. Rapporter tilpasset norske foredlingsbesetninger er merket NOR LL/DD. Der kan også få hjelp til å lage egne rapporter til bruk i avlsarbeidet. Spør avlskonsulenten deres eller Johanna Aglen (Global Genetic Specialist, Norge).

Det finnes en egen brukermanual for Breedingweb på hjemmesiden for avlsbesetninger. Den kan også fås ved henvendelse til avlsavdelingen.

Avlsbesetningsoppgjøret

Hensikten med avlsbesetningsoppgjøret er å dokumentere avlsbesetningenes prestasjon i forhold til det som skal kjennetegne en godt drevet avlsbesetning. Oppgjøret rangerer avlsbesetningene etter

prestasjon. Dette gjøres ved at prestasjonen for hver enkelt egenskap som er vektlagt i oppgjøret, omregnes til poeng og besetningene rangeres etter totalt oppnådd poeng for alle egenskapene. Det er tre kategorier av avlsbesetningsoppgjøret: foredlingsbesetningsoppgjøret for landsvin, foredlingsbesetningsoppgjøret for duroc og formeringsbesetningsoppgjøret. Oppgjørsåret går fra 1. oktober til 30. september. I tillegg til å vise besetningenes prestasjoner, skal oppgjøret bidra til å skape motivasjon og engasjement rundt avlsarbeidet.

I oppgjøret er det tre rapporter, en viser data for de rullerende 12 siste månedene, en rapport viser gjennomsnittlige resultater for puljene om inngår i inneværende oppgjørsår og en rapport viser resultater per pulje. For å bevare noe av spenningen til Avlsbesetningsmøtet, vil poengene og total poengsum ikke være tilgjengelig i perioden 1. juni til 30. november.
Avlsbesetningsoppgjøret blir sendt ut på epost til alle besetningene minimum en gang per måned, men det jobbes med å få avlsbesetningsoppgjøret tilgjengelig i BreedingWeb.

Det årlige avlsbesetningsoppgjøret, med kåring av de beste besetningene innenfor de tre kategoriene (beste landsvin foredling, beste duroc foredling og beste formering) skjer på avlsbesetningsmøtet, og inkluderer data fra oppgjørsåret som gjelder perioden fra 1. oktober til 30. September.

Egenskaper som inngår i foredlingsbesetningsoppgjøret og vektingen av disse

Egenskap	**Vektlegging, %**	**Beskrivelse**	**Korrigering**
Totalfødte	4	Gjennomsnittlig antall totalfødte	Kullnummer
Dødfødte	4	Gjennomsnittlig antall dødfødte	Kullnummer
Dødelighet	4	Gjennomsnittlig spedgrisdødelighet	Kullnummer + levendefødte
Grisingsprosent	4	Gjennomsnittlig grisingsprosent	Kullnummer
Alder, grising	2	Gjennomsnittlig alder ved grising, ungpurker	
Stjernekull	5	Andel stjernekull av fødte kull	
V21	3	Gjennomsnittlig treukersvekt	Antall veide
Deltaråner	10	Andel råner til Delta av levendefødte råner	
Råner veid	2	Andel av mottatte deltaråner som er veid før de ble sendt	
Sel.diff, salg	5	Oppnådd seleksjonsdifferanse ved salg av småpurker (i hvilken grad er det solgt purker som burde vært målt i egen besetning?) Det er seleksjonsverdien ved to måneders alder som ligger til grunn for beregningen.	
Korrekt tstart	2	Andel av avvente småpurker som har korrekt tstart, dvs. er korrekt utmeldt (død eller solgt) eller er blitt veid inn i slaktegrisavdelingen	
Korrekt tend	2	Andel av purker med tstart som har korrekt tend, dvs. er korrekt utmeldt (død eller solgt) eller er unggrismålt	
Tilvekst0_40	2	Gjennomsnittlig standardisert tilvekst 0-40 kg, g/dag	
Tilvekst40_120	2	Gjennomsnittlig standardisert tilvekst 40-120 kg, g/dag	

Egenskap	**Vektlegging, %**	**Beskrivelse**	**Korrigering**
Topp 25, sel.verdi	10	Gjennomsnittlig seleksjonsverdi for 25 % beste purker ved unggrismåling (basert på antall avvente purker)	
Rang, innen morfar	5	Gjennomsnittlig rang for inseminerte ungpurker med renavlskull, rangering er basert på far til purka, altså morfar til kullet	
Rang, innen ins.råne	5	Gjennomsnittlig rang for alle inseminerte purker med renavlskull, rangering er basert på ins.rånen, altså far til kullet	
Sel.diff, tend	10	Oppnådd seleksjonsdifferanse etter unggrismåling for bedekte purker med renavlskull (inkluderer ikke purker i puljer som begynner med "sal" eller som har griset i annen besetning)	
Ekstra sel.diff, ins.	5	Ekstra seleksjonsdifferanse som er oppnådd ved at purkeseleksjonen er gjort senere enn ved unggrismåling	
Korrekt utmeldt	2	Andel av ikke rekrutterte unggrismålte purker som er korrekt utmeldt innen et halvt år	
Korrekt rekruttert	2	Andel av purker som er rekruttert før bedekning	
Sel.verdi, ins.	10	Gjennomsnittlig seleksjonsverdi ved insemineringstidspunkt for purker med renavlskull (inkluderer ikke purker i puljer som begynner med "sal" eller som har griset i annen besetning)	

Kåring av beste eliteråne

På det årlige avlsbesetningsmøtet deles det ut avlsstatuett til den produsenten som har avlet fram henholdsvis den beste landsvin – og duroc eliteråne i oppgjørsåret. Det gjøres etter følgende kriterier: Seleksjons- og avlsverdier lagres månedlig. Avlsstatuetten for beste råne gis til den rånen som i løpet av oppgjørsåret har oppnådd den høyeste gjennomsnittlige seleksjonsverdien for sine tre beste måneder. Men, det er bare verdier som er oppnådd etter at rånen har hatt minst fem ferdigtestede sønner på Delta, og i tillegg minst 50 unggrismålte avkom i felt, som teller.

Egen hjemmeside for Norsvins avlsbesetninger

Det er en egen hjemmeside for avlsbesetningene som er passordbeskyttet. Passordet fås ved henvendelse til avlsavdelingen. Her legges det ut informasjon relevant for avlsbesetningene, protokoller, rutinebeskrivelser osv. Denne ligger på Norsvins hjemmeside (lenke: Protected: Avlsbesetninger - Norsvin. I tillegg er arrangeres det teamsmøte med foredlingsbesetningene månedlig, siste torsdag hver måned fra kl. 10.00 til 11.00. Norsvin sender også ut epost for å nå ut med informasjon til avlsbesetningene.

Utbetaling av kompensasjon

Foredlingsbesetningene godtgjøres som følger:

- Godtgjørelse pr veide smågris (kullet må være korrekt registrert ved avvenning senest 28 dager etter endelig avvenning).
- Godtgjørelse pr unggrismålte purke (gjelder landsvin foredling)
- Godtgjørelse pr leverte råne til rånetest (ulik pris for seleksjons- og informasjonskandidater)
- Godtgjørelse pr avvente hanngris (skal dekke utgifter til vak-råner, enten man selger med rabatt til slaktegrisprodusenter eller fôrer fram rånene selv).
- Kompensasjon for manglende livdyrsalg (gjelder landsvin foredling, ikke kombibesetninger)
- Etterbetaling/bonus ut fra rangeringen på foredlingsbesetningsoppgjøret pr. 30.09 (gjelder landsvin foredling)
- Kompensasjon for ekstra helseovervåking i SPF foredlingsbesetninger (gjelder ikke kombibesetninger)
- Kompensasjon for vaksinering av råner som leveres til test
- Støtte til innkjøp av utstyr

Alle fakturaer, samt bilag for utbetalinger fra avlsavdelingen, ligger på «Min Side». Utbetalingsbilag som er laget manuelt, blir sendt på epost.